

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.п.н. Веселин Желязков Маргаритов, ръководител
катедра „Теория и методика на физическото възпитание“
в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
'доктор' в област на висше образование 1. Педагогически науки;
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..; докторска
програма Теория и методика на физическото възпитание и спортната
тренировка.

Автор: *Мая Спасова Соколова*

Тема: *„Оптимизиране на педагогическото взаимодействие в
двигателната дейност на 5-7 годишни деца чрез методите на физическото
възпитание“*

Научен ръководител: проф. д.п.н. Веселин Желязков Маргаритов,
ръководител катедра „Теория и методика на физическото възпитание“ в
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № Р33-3740 от 11.07.2019 г. на Ректора на Пловдивския
университет „Паисий Хилендарски" (ПУ) съм определен за член на научното
жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема
„Оптимизиране на педагогическото взаимодействие в двигателната дейност на
5-7 годишни деца чрез методите на физическото възпитание“, за придобиване на
образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 1.
Педагогически науки; професионално направление 1.3. Педагогика на
обучението по...; докторска програма Теория и методика на физическото
възпитание и спортната тренировка.

Автор на дисертационния труд е Мая Спасова Соколова – докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Теория и методика на физическото възпитание“ с научен ръководител проф. д.п.н. Веселин Желязков Маргаритов от Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Мая Спасова Соколова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- протоколи от катедрени съвети, свързани с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет.

Докторантката е приложила 7 броя публикации свързани с дисертационния труд.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Мая Спасова Соколова е родена на 19.05.1963 г. През 1984-1988 г. завършва висше образование в Пловдивски университет „ Паисий Хилендарски”, ОКС „магистър“ със специалност Предучилищна педагогика. Същата година придобива и специализация по „Педагогика на ранното детство“, педагог в детски ясли. От 1988-1989 г. е детски учител в ОДЗ „Здравец“, гр. Пазарджик. В периода 1994- 1996 г. е базов педагог - психолог в детски ясли. През 1992 г. работи като преподавател към Педагогическия колеж на

Пловдивски университет „ Паисий Хилендарски” и изпълнява длъжността заместник - директор на колежа. От 2006 год. е асистент по ТМФВ в Пловдивски университет „ Паисий Хилендарски”.

Към личните компетенции на ас. Мая Соколова могат да се отбележат отличното владеене на немски, руски език и доброто владеене на английски език.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Бързите темпове на икономическото развитие, променящите се обществени условия поставят непрестанно нови изисквания пред образователната система. В условията на модернизация на обществото все по-голямо значение придобива ролята на личността и професионалната компетентност на педагога, който успешно да подготви децата за справяне с новите изисквания. В последните години се очертават няколко съществени проблеми пред предучилищното физическо възпитание, които очакват своето ефективно решение. Свидетели сме днес на нарастващото обездвижване сред младите хора в резултат на развиващите се информационни технологии. В тази насока заниманията с физически упражнения и спорт от най-ранна детска възраст и възпитаването на трайна потребност от физическа активност е един много важен въпрос, към който обществото и институциите трябва да насочат своето внимание. Имам няколко основания да твърдя, че дисертационният труд на асистент Мая Соколова е актуален и значим:

- оптимизирането на двигателната дейност чрез методите на физическото възпитание е от съществена значимост при работата с 5-7 годишни деца;
- предвид презумцията чрез методите на физическото възпитание, докторантката е избрала най-краткия път за постигане на целта в дисертационният труд.

Докторантката си е поставила за цел да изследва различните подходи и методи на обучение за оптимизиране на педагогическото взаимодействие в процеса на обучение на децата от предучилищна възраст. Целта е адекватна за научния проблем. Задачите, които произтичат от нея са правилно формулирани.

4. Познаване на проблема

Ас. Мая Соколова има натрупан стаж и опит, свързан със заниманията по физическо възпитание в предучилищна възраст и подготовката на студенти-бъдещи учители в детската градина. Тя познава в детайли

проблематиката. Нейната компетентност проличава от направените анализи в глава четвърта на дисертацията – „Анализ на резултатите”. Докторантката демонстрира познания в областта на теорията и методиката на физическото възпитание.

5. Методика на изследването

За решаване на задачите, постигането на целта и доказване на хипотезата, докторантката прилага комплекс от общо педагогически и специализирани методи на изследване, които включват:

- теоретичен анализ, проучване;
- педагогическо наблюдение;
- педагогически експеримент;
- анкета, експертна оценка;
- двигателно тестиране; социометрично интервю;
- математико-статистически методи за обработка на резултатите и анализ.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Обемът на дисертационния труд е 228 страници текст, 48 таблици и 77 фигури. В отделен свитък от 67 страници са представени 19 приложения на книжен носител и 6 на електронен носител. Библиографията се състои от 231 източника, от които 111 на кирилица и 120 на латиница.

При осъществяване на изследователска програма участие вземат 160 родители и парародители на деца и 131 детски учители и директори от 11 детски градини в гр. Пазарджик, което е позволило на ас. Соколова да натрупа фактически материал, който да бъде обработен.

Експериментът е проведен на три етапа. В първият проучва и анализира литературните източници; апробира методите на изследване; прави анкетата с родители, детските учители и директори; определя групи от изследвания

контингент; изследва социалната структура на експерименталните групи.

Във втория етап докторантката реализира своя основен експеримент в опитната група, където е приложен на практика експерименталният методичен модел.

Получените огромен брой резултати са подложени на статистическа обработка. Направен е вариационен анализ. Ас. Соколова изследва надеждността на експертните оценки, чрез коефициент на съгласуваност AC2 на Гавет, коефициент на съдържателна валидност CVR. За проверката на хипотези използва критерий за съгласие на Пирсън χ^2 . Изчислен е t- критерият на Стюdent и гаранционната вероятност, тест на Ман-Уитни, тест Крускал-Уолис и коефициент на d на Коен. От корелационния анализ са използвани следните статистически методи: коефициент на корелация на Карл Пирсън, коефициент на рангова корелация на Спирман, рангово бисериален коефициент, Хи-квадрат тест и точен тест на Фишер.

В третия етап е обработен и анализиран емпиричният материал, организацията на изследването е точно описана за всеки един от експериментите.

Адмирации за докторантката, че залага на един продължителен експеримент (в рамките на 4 години), което и позволява да регистрира данни за всяка от групите и да направи пълноценни анализи. Приложената методиката и организацията на изследването дават възможност за обективна проверка на научната хипотеза на автора.

Глава четвърта е посветена на Анализ на резултатите. Тя е в обем от 162 страници. В нея резултатите от емпиричното изследване са представени чрез 45 таблици и онагледени с 69 фигури. Авторката последователно анализира получените резултати по формулираните четири точки. Добро впечатление прави обобщенията след всеки критерий.

Най-голям относителен дял се пада на първата точка - анализ на резултатите от анкетни проучвания. Тук докторантката подробно анализира (в обем 78 стр.) получените резултати от експертната оценка и от анкетните проучвания с родители, учители и директори на детски градини като подробно обобщава

основни изводи и ограничения при валидизацията. Авторката очертава необходимостта от създаването на съвременни модели на предучилищно физическо възпитание, в които подходите и методите да са съобразени с уникалността на детското развитие и специфичността на интеракциите в условията на детската градина. Твърдение, с което съм напълно съгласен.

При втората точка, социометричното изследване на експерименталните групи определя социалния статус на всяко дете, изследва лидерството в двете експериментални групи. Общият социометричен статус за всяко дете е представен на фиг.38 и фиг.39. Интерес за нас е използваната методология, в която децата са разделени в 5 категории (Приложение 17). Чрез прилагането на експерименталната методика, авторката обобщава няколко извода и дава практически насоки, които ще са от голяма помощ за осъществяване на педагогическото взаимодействие.

Анализа на третият показател е от изключително значение, именно изследването на двигателните качества е един от основните критерии, по които се съди за педагогическото взаимодействие в процеса на физическото възпитание. Прави впечатление точно формулираните цели на изследването. Добре построената тестова батерия е съобразена с възрастовите особености на 5-7 годишните деца. Данните от тестовете са обобщени в 20 таблици и фигури, които отразяват динамиката на тестовете.

По четвърти показател, в изследването на двигателните умения закономерно е направено заключението, че апробираният модел на специфичен подход и комбинации от методи на двигателното обучение в детската градина оптимизира формирането на двигателни умения.

Извършеният анализ показва уменията на ас. Мая Соколова да интерпретира творчески получените резултати, а от тук и да обоснове по безспорен начин формулираната хипотеза.

На базата на теоретичния обзор и анализа на резултатите от педагогическия експеримент авторката извежда 5 основни извода и 4 препоръки. Те са коректно

структурирани и представляват логично следствие от проведеното изследване.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

- ✓ Създаден е иновативен модел на специфичен подход в предучилищното физическо възпитание на базата на причинно-следствен анализ и експериментално е доказана неговата ефективност и практическа състоятелност.
- ✓ Разработена е цялостна методология за валидиране на анкетните проучвания чрез метода на експертната оценка.
- ✓ Разширен е теоретичния фундамент на физическото възпитание чрез анализиране на методологически парадигми на съвременното двигателно обучение – конструктивистката и инструктивистката.
- ✓ Предложената експериментална работна педагогическа технология е успешно апробираната за приложения на видео анализ при диагностиката в предучилищното физическо възпитание и илюстративни видео материали.
- ✓ Илюстративните видео материали, които са изработени могат да се ползват като обучителен ресурс за студенти и учители.

Резултатите, получени от докторант Соколова имат преди всичко научно-приложна насоченост на базата на компетентно подобрите възможности за приложение на различни математико-статистически методи и техники за качествен и количествен анализ. Налице е нов поглед към някои постулати в предучилищното физическо възпитание.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Във връзка с процедурата са представени 7 самостоятелни публикации, от които 2 статии, 4 доклада в научни трудове на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ и 1 доклад в трудове на национална научно-практическа конференция по предучилищно образование.

9. Лично участие на докторантката

Проведеното изследване е реализирано лично от ас. Мая Соколова и научните приноси са нейна заслуга. Това тя удостоверява с подписана декларация за оригиналност и достоверност.

10. Автореферат

Авторефератът е разработен съобразно изискванията за педагогически изследвания. Неговата структура и съдържание представят в съкратен вариант тези на дисертационния труд.

11. Критични забележки и препоръки

Нямам критични забележки, но за представения дисертационен труд смятам, че може по-целенасочено да бъде представен литературният обзор и съкращаване на част от математико-статистическия инструментариум за доказване достоверността на получените резултати. Желанието на докторантката Мая Соколова за демонстриране на познания по темата е увеличило значително обема на труда. Независимо от това обаче, методите и резултатите от проведеното дисертационно изследване могат да бъдат приложени в съвременната педагогическа практика.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят **на всички** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Факултета по Педагогика, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Мая Спасова Соколова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Теория и методика на физическото възпитание като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Мая Спасова Соколова в област на висше образование: 1. Педагогически науки; професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...; докторска програма Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка.

20.08.2019 г.

Рецензент: .....

(проф. д.п.н. Веселин Маргаритов)